

Античка лирика

-једносеместрални курс -

обавезни изборни курс

први семестар

3 ЕСП бода

Време одржавања: среда, 12-14 час.

Место одржавања: сала 127

Циљ предмета

Циљ предмета ће бити да слушаоци стекну конкретну слику о посебностима античке лирике у целини, наспрам других лирских модела, али и да продру у сложена и вишеструка значења појединих песама, савладавајући умеће тумачења. Контекстуална знања имаће за сврху да прошире њихове хоризонте, а анализа семантике и симболике текста самог имаће за сврху да их продубе.

Исход предмета

Античка лирика представља језгро европске на много начина, како у структуралном, тако и у тематском смислу. Подељена у два језичка ентитета - хеленски и латински - и раслојена на три велике епохе - архајску, хеленистичку и римску, ова поетска ризница нуди тематско преобиље, кореспондирајући са осталим античким књижевним родовима, као и са мисаоним, прото-филозофским и филозофским токовима. Курс ће се стога руководити начелом избора како појединих аутора, тако и појединих дела унутар њиховог опус, превасходно у складу са естетском вредношћу и интертекстуалним значајем.

Античка лирика представља језгро европске лирике на много начина, како у структуралном, тако и у тематском смислу. Подељена у два језичка ентитета - хеленски и латински - и раслојена на три велике епохе - архајску, хеленистичку и римску, ова поетска ризница нуди тематско преобиље, кореспондирајући са осталим античким књижевним родовима, као и са мисаоним, прото-филозофским и филозофским токовима. Курс ће се стога руководити начелом избора како појединих аутора, тако и појединих дела унутар њиховог опус, превасходно у складу са естетском вредношћу и интертекстуалним значајем.

Циљ курса ће бити и да слушаоцима прикаже општу слику римске лирике такозваног *Златног латинитета* и да их уведе у особене естетске вредности сваког од великих лиричара понаособ.

Лирика Катула, Тибула, Проперција, Хорација и Овидија не представља случајан скуп текстова, већ органски повезан и чврст сплет дела која су у сталном дијалогу и једни са другима и са својим хеленским и хеленистичким претходницима. Основна - еротолошка - тематска линија биће испитивана у интертекстуалном и симболичком аспекту, а анализа неће остати ограничене на текст сам, већ ће закорачити у студије друштва и културе, као и у родне студије. Супротстављајући поетски и егзистенцијални модел који гради римска лирика хеленистичком моделу - из кога она изниче и *према*

коме се гради, курс ће настојати да представи њену посебност, јединственост и аутентичност.

Садржај предмета

- Особености античке лирике - органска веза са музиком, појам индивидуе и његов контекст; античке теорије стиха (Аристотел, александријска филологија, Хорације); систем квантитативне версификације и основне стиховне форме.
 - Појам лирике - особености, поимање у оквиру генолошких теорија Платона, Аристотела, александријских филолога и Хорација; Хегелов појам класичне индивидуалности; Штајгеров појам лирског.
 - Систематизација и општа подела хеленске лирике; архајска епоха и њене основне одлике. Феномен хорске лирике; динамички развој појмова индивидуално-колективно, лично-опште, субјективно-објективно у оквирима мелике и хородије; поезија и полис; метамитолошка тематика хорске лирике и елигије.
 - Интерлитерарност као темељна одлика римске књижевности (појам, термилошки апарат).
 - Поетичке основе римске лирике - александријски неотерици, Калимахова естетика и поетика. Особености римских неотерика. Лирика Августове реституције и питање телоса поезије. Теоријски осврт - појам субјективности, однос фикционалитета и фактицитета
1. Интерлитерарност као основна одлика римске књижевности (појам, термилошки апарат); стих као основни облик римске књижевности - античке теорије стиха (Аристотел, александријска филологија, Хорације); систем квантитативне версификације и основне стиховне форме
 2. Појам *лирике* - особености, поимање у оквиру генолошких теорија Платона, Аристотела, александријских филолога и Хорација; Хегелов појам *класичне индивидуалности*, Штајгеров појам *лирског*
 3. Поетичке основе римске лирике - александријски неотерици, Калимахова естетика и поетика
 4. Римски неотерици и опште одлике поезије Гаја Валерија Катула
 5. Катулова еротологија - љубав као игра
 6. Катулова еротологија - љубав као бол
 7. Фрагментарност субјекта у Катуловој поезији
 8. Настанак субјективне љубавне елигије и семантичко-симболичке посебности Тибулове поезије
 9. Секст Проперције - врхунац љубавне елигије - поетичко, стилско и семантичко превазилажење калимаховског модела
 10. Обликовање личног еротског и поетског мита у Проперцијевом делу
 11. Хорацијева лирика - сатире и епоне
 12. Хорацијева лирика - оде и идеологија Августове реституције
 13. Теоријски осврт - појам субјективности, однос фикционалитета и фактицитета

Оцењивање: активност на часу - 10%, учешће у херменеутичким вежбама на часу – 20%,

испитни есеј писан у клаузури на задату тему - 30%, испитни есеј, писан у клаузури на изабрану тему - 30% (време трајања испита: 2 сата)

Испитне теме

Античка лирика

Обавезна примарна литература:

Антологија старе хеленске лирике, прир. и прев. Марко Вишић
Сапфо, *Пјесме*, прев. Тон Смердел
Пиндар, *Оде*, прев. Тон Смердел
Гај Валерије Катул, *Песме*, прев. Дубравко Шкиљан
Римска лирика, прир. Војислав Ђурић, прев. Младен Атанасијевић, Просвета, Београд, 1961.

Обавезна секундарна литература:

Албин Лески, *Повијест грчке књижевности*, стр. 113-158, 174-212
Милан Будимир / Мирон Флашар, *Преглед римске књижевности*, поглавља о Катулу, Тибулу, Проперцију и Хорацију

Препоручена примарна литература:

Хомерска химна Аполону
Псеудо-Плутарх, *О музици*, Просвета, Ниш, 1997.
Плутарх, *Славни ликови антике - Солон*

Препоручена секундарна литература:

Аница Савић-Ребац, *Предплатонска еротологија*, Књижевна заједница Новог Сада, Нови Сад, 1984.
Аница Савић-Ребац, *Античка естетика и наука о књижевности*, Књижевна заједница Новог Сада, Нови Сад, 1985, стр. 79-90
D. Page, *Sappho and Alcaeus*, Oxford University Press, 1972.
G. Norwood, *Pindar*, University of California Press, 1954.
G. Luck, *The Latin Love Elegy*
Зоран Константиновић, *Увод у упоредно проучавање књижевности*, СКЗ, Београд, 1986.

Античка лирика

Испитна питања

- Појмови „лирика“ и „лирско“
- Однос смисла и звука у античкој лирици
- Веза музике и поезије у хеленској култури
- Особености античке версификације
- Семантика античког стиха
- Структура полиса и појам „класична индивидуалност“
- Хеленска монодија – опште одлике
- Хеленска хородија – опште одлике
- Паренетичка елегија – Калин и Тиртеј
- Политичка елегија – Солон
- Хеленска јамбографија
- Феномен *eros* у ранохеленској књижевности и култури
- Мотив еротопатије у хеленској лирици
- Мотив ефемерности у хеленској лирици
- Опште одлике Сапфине поезије
- Поетички и естетички субјективитет у Сапфиној поезији
- Поимање љубави у Сапфиној поезији
- Фигура Афродите у Сапфиној поезији
- Опште одлике Пиндарове поезије
- Функција мита у Пиндаровим епиникијама
- Аксиологија Пиндарове поетике
- Хеленизам и појам „космополиса“
- Основне одлике александријске књижевне културе
- Калимах и поетика неотерика

- Опште одлике Катулове поезије
- Поимање љубави у Катуловој поезији
- Интертекстуалност Катулове поезије
- Катулови епиграми
- Амбигвитет субјекта у Катуловом делу
- Римска љубавна елегија – Проперције
- Идилчна љубавна елегија – Тибул
- Метапоетска љубавна елегија – Овидије
- Особености Овидијеве еротографије
- Опште одлике Хорацијеве поезије
- Особености Хорацијеве контемплативне лирике
- Метапоетски мотиви римске лирике
- Рат као еротска метафора у античкој лирици
- Природа као еротска метафора у античкој лирици